

Enquête Varroabehandeling en koninginnenteelt 2020

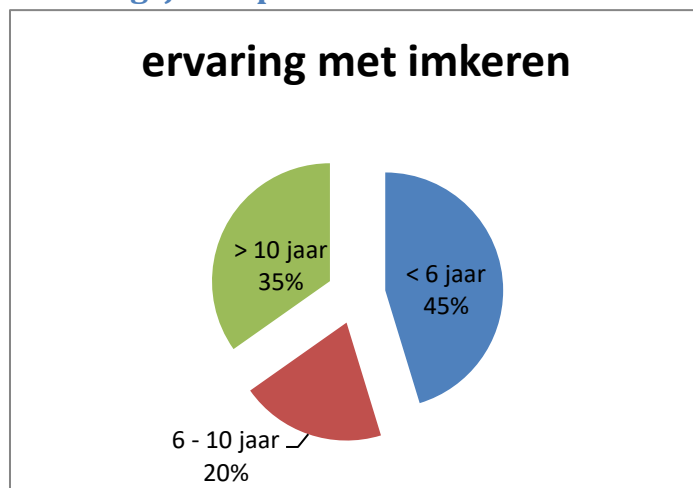
Aantallen deelnemers en ingewinterde volken

Op de oproep in Imkernieuws en het Bijenblog voor het invullen van deze enquête in november 2020 hebben 371 Imkers gereageerd. Hiermee heeft ruim 4% van de Nederlandse imkers meegedaan. De 371 deelnemende imkers hebben samen 3783 ingewinterd, dat zijn gemiddeld 10,2 volken per imker. De 371 deelnemende imkers zijn voor wat betreft het aantal volken als volgt in te delen:

aantal volken per imker	aantal deelnemende imkers							totaal aantal volken				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	% 2020	2016	2017	2018	2019	2020
100 en meer	3	2	0	2	0	0	0	850	0	300	0	0
van 50 tot 100	5	6	4	10	4	7	1,9%	375	226	671	249	477
van 25 tot 50	22	22	8	21	22	27	7,3%	723	276	697	726	847
van 10 tot 25	52	57	42	77	80	95	25,6%	816	635	1105	1069	1367
minder dan 10	174	270	144	290	281	242	65,2%	1057	559	1223	1154	1092
	256	357	200	400	387	371	100%	3821	1696	3996	3198	3783

Twee op de drie imkers in deze enquête hebben minder dan 10 volken. Het gemiddelde aantal volken per imker in deze groep is viereneenhalf (4,5).

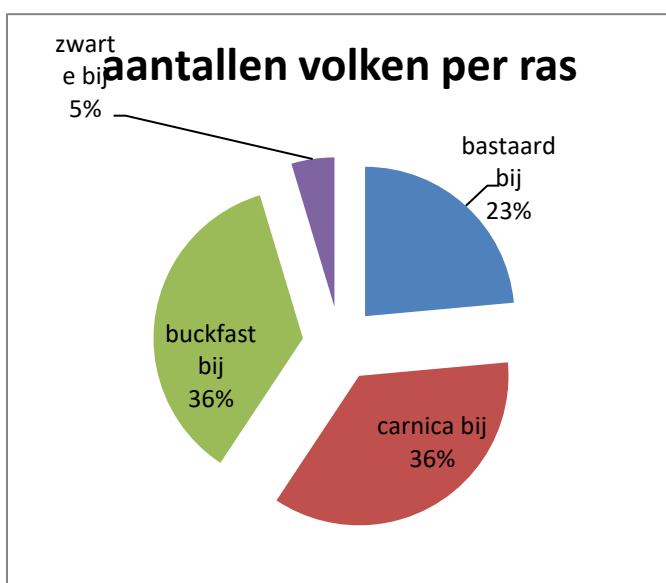
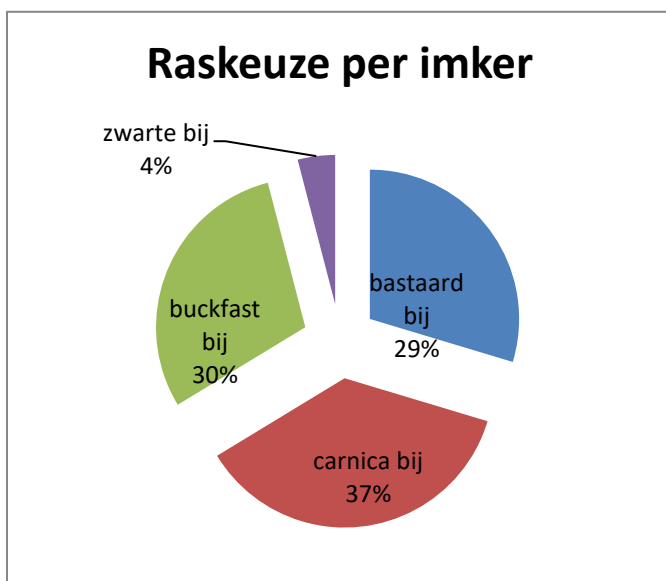
Ervaringsjaren per imker

Uit deze enquête blijkt duidelijk dat het aantal volken groeit naarmate men langer imkert. 45% Heeft korter dan 5 jaar bijen. 65% Van de deelnemers heeft korter dan 10 jaar bijen. 35% Heeft al 10 jaar of langer bijenvolken.

De imkers met minder dan 6 jaar bijen hebben gemiddeld 5,6 volken, de groep imkers met 6 tot 10 jaar ervaring hebben gemiddeld 10,2 volken en de groep die tien jaar of langer bijen houdt heeft gemiddeld 16,1 volken.

Verdeling naar rassen

Buckfast- en carnica bijen blijven de meest gebruikte rassen in Nederland, het aantal carnica- en buckfastvolken ontloopt elkaar niet veel. Buckfastimkers hebben doorgaans gemiddeld het meeste aantal volken (12,4). Het aantal imkers met carnica volken (gemiddeld 9,9 volken) is iets groter dan met buckfastvolken. Het aantal imkers met zwarte bijen lijkt redelijk constant (4%).

Koninginnenteelt

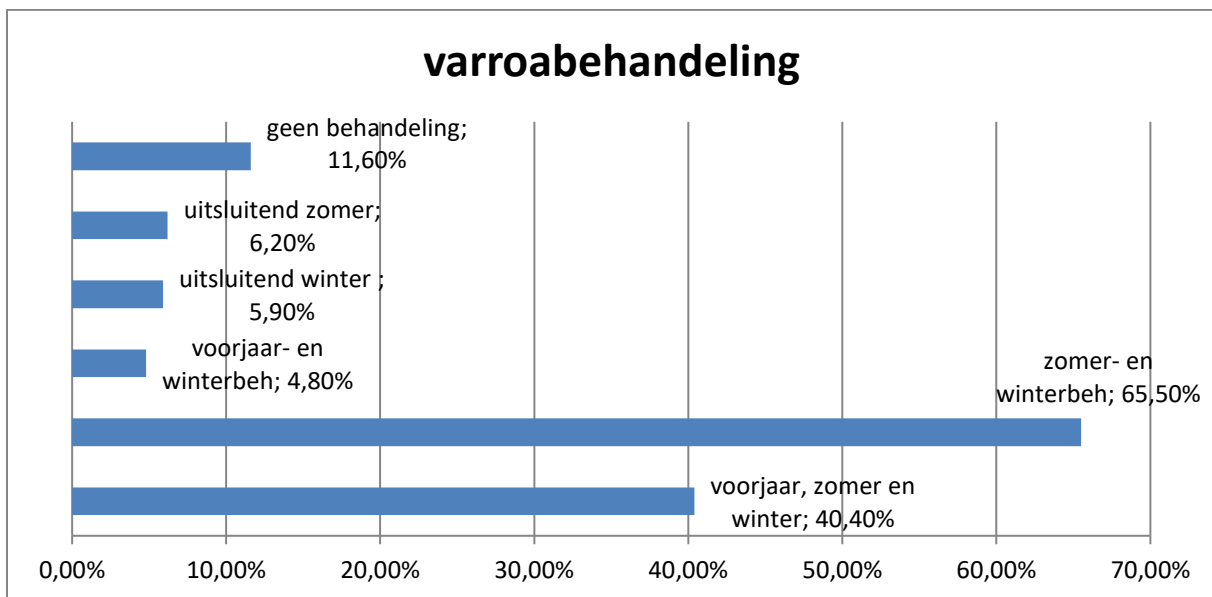
Een op de drie imkers zegt gericht iets te doen aan koninginnenteelt. Van deze groep imkers maakt een op de drie gebruik van een bevruchtingstation. Dat is dus 11,5% van alle deelnemende imkers.

Van de imkers die aan koninginnenteelt doen, laat 90% zijn koninginnen standbevruchten. Het resultaat hiervan schat men op 74% succesvolle bevruchtingen. Op de bevruchtingstations ligt dit percentage lager namelijk 61%. Dit heeft met meerdere factoren te maken, zoals lagere temperaturen op de eilandbevruchtingsstations en het vervoer.

Varroabehandeling

De redelijk meevallende wintersterfte in de afgelopen jaren lijkt zijn effect te hebben op de mate van behandelen. Het driegangen menu begint duidelijk minder toegepast te worden, vier op de tien imkers past het nog toe. Het tweegangen menu bestaande uit een zomer- en winterbehandeling wordt door twee op de drie imkers toegepast.

Opvallend is dat ruim 11% van de imkers geen enkele behandeling meer toepast in 2020. Een klein aantal imkers past uitsluitend een voorjaars- of een winterbehandeling toe (beiden 6%). Een zelfde groep (5%) past beiden nog toe.

Per behandelingswijze kunnen we conclusies trekken over de toepassingen in de seizoenen:

- darrenraatmethode: 51%
- zomerbehandeling: 76%
- winterbehandeling: 76%

De planning van de zomerbehandeling

Volgens het advies van BIJEN@WUR dient de zomerbehandeling direct na het afnemen van de zomerhoning plaats te vinden. In Nederland loopt de zomerdracht begin juli af en kunnen vanaf 10 juli de bakken verwijderd worden. Direct daaropvolgend (2^e helft juli) kan de varroabestrijding plaats vinden, zodat de laatste generatie kortlevende zomerbijen wordt ontdaan van de foretische mijten. Bij een blokbehandeling (tenminste 4 weken aaneengesloten) worden tevens de jonge mijten uit het broed gedood. De eerste generatie langlevende winterbijen wordt op deze manier niet geparasiteerd door de mijten.

Uit de enquête blijkt dat 50% van de imkers overeenkomstig dit advies handelt. 27% begint de behandeling in de tweede helft van juli en nog eens 24% begint in de eerste helft van augustus. 26% begint in de eerste helft van september en 16% begint pas begin september. Resteert nog 6% die pas

in de 2^e helft van september behandelt. Aangezien veel jonge winterbijen al in augustus geboren worden, komt een behandeling in de 2^e helft van augustus of in september te laat voor deze bijen.

Tenslotte

Van het aanvullende commentaar werd door 139 imkers gebruik gemaakt. De meest opvallende opmerkingen waren:

- geen darrenraatmethode toegepast om de selectiedruk hoger te houden; zomerbehandeling selectief toegepast (alleen indien nodig)
- dit jaar veel mijten in volken, die geen nieuwe koningin gekregen hebben;
- door slecht weer: slechte aanparing moeren;
- tweede helft juli en augustus: veel uitval van koninginnen en darrenbroedige moeren;
- problemen met jonge koninginnen, moest wel drie keer opnieuw beginnen;
- van de negen volken zijn er in november nog maar twee volken over. Laatste jaren steeds veel dode volken (60 tot 80%) ondanks 3-gangen menu;
- koninginnenteelt niet goed gegaan, 5 koninginnen verloren;
- behandeling via sublimeren oxaalzuur in begin augustus, november en begin januari. Iedere keer vijf keer om de vier dagen;
- volk al drie jaar niet meer behandeld, nog steeds een groot en sterk volk, overwintert op eigen honing;
- in augustus en september te aanhoudend warm, daarom niet tijdig kunnen bestrijden, volk is nu dood;
- nooit enige vorm van bestrijding toegepast, wel nadrukkelijke teelt en selectie van de gezondste volken;
- bijna alle volkjes met jonge moeren zijn gaan zwermen in augustus, september en oktober;
- tijdens inwintering drie van mijn sterkste volken verdwenen;
- zomerbehandeling door een broedstop in te lassen.

Uit de opmerkingen blijkt dat:

- de koninginnenteelt bij diverse imkers niet goed verlopen is;
- er is nog steeds sprake van verdwijnsiekte bij een enkele imker, waarschijnlijk ten gevolge van lokaal aanwezige pathogene virussen. De betreffende imkers bestrijden de varroamijten wel;
- imkers die de afgelopen jaren gestopt zijn met het toepassen van varroabestrijdingsmiddelen melden geen of hooguit een beperkte toename van de wintersterfte;

Conclusies en aanbevelingen

De varroabehandeling lijkt enigszins minder strikt toegepast te worden. Het tweegangen menu wordt door tweederde van de imkers gevolgd. Het driegangen menu wordt nu door een minderheid

toegepast. De zomerbehandeling wordt door veel imkers aan de late kant begonnen, waardoor deze behandeling minder effectief zou kunnen uitpakken.

De groep niet-behandelaars wordt ook groter (11%) en veel imkers passen een selectieve bestrijding toe. Dat wil zeggen: ze laten zich bij de beslissing om wel of niet te bestrijden leiden door de vastgestelde mijtenbesmetting.

Mocht je de zomerbehandeling te laat begonnen zijn, let dan vooral begin december op de gemiddelde dagelijkse mijtenval. Ligt die boven de 1 a 2 mijten per dag, pas dan de winterbehandeling rond de kortste dag (mits de bijen vast op de tros zitten) toe.

We sluiten af met een warme imkergroet, bedankt voor jullie inbreng en we wensen jullie mooie feestdagen toe!

Frank Moens en Ben Som de Cerff